

Основна частина. З моменту свого заснування у 1965 році кафедра терапії №1 та медичної діагностики ФПДО Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького займається післядипломною підготовкою лікарів. На сьогодні кафедри ФПДО лишаються основним джерелом знань для лікарів курсантів. Лише 45% слухачів користуються інтернет-ресурсом. Науково-педагогічні працівники нашої кафедри активно приймають участь у науково-практичних конференціях, симпозиумах та конгресах, систематично проводиться моніторинг нової інформації через медичні інтернет-ресурси та періодичні видання вітчизняного та закордонного видавництва, інформації на сайті МОЗ України. Отримані знання залучаються в навчальний процес у вигляді семінарів-конференцій, семінарів-дискусій, «круглих столів». У цьому контексті важливою є видавнича діяльність кафедри, створення нових підручників, уніфікованих МОН України.

Застосування іновативних технологій в реалізації змісту навчання, тобто його диференціація, індивідуалізація, запровадження дистанційних, інформаційно-комунікативних технологій навчання, вимагає додаткових знань та умінь через швидкий розвиток науки та медицини.

Впровадження вищезазначеного можливе лише на основі регулярного стажування, що дозволяє молодим викладачам достатньо швидко набувати досвід роботи, а досвідченим педагогічним кадрам підтримувати його на достатньому сучасному рівні.

Крім належних знань основного профілю своєї професії, викладачі кафедри володіють кількома, найбільш актуальними для лікувального та педагогічного процесу спеціальностями. Таким чином наші співробітники пройшли стажування з наступних спеціальностей: загальна практика-сімейна медицина, кардіологія, ендокринологія, пульмонологія, дієтологія, гастроентерологія, ендоскопія, ультрасонографія, медицина невідкладних станів. Отримання додаткової спеціалізації кожного з викладачів та наступна їх інтеграція в лікувально-діагностичному та навчальному процесах значно підвищили ефективність та результативність підготовки лікарів-слухачів, а також рейтинг клінічних баз кафедри.

Вдале географічне розташування ЛНМУ ім. Данила Галицького дозволяє налагодити та розвинути міжнародну співпрацю з університетськими клініками інших держав, зокрема країн Євросоюзу. Так участь у семінарах, наукових

конференціях, симпозиумах дозволяє підвищувати рівень професійних знань (теоретичні знання), тоді як стажування в університетських клініках - сприяє розширенню практичного досвіду, засвоєнню нових технологій, форм, методів та засобів лікування.

Кафедрою налагоджена співпраця з Люблінським університетом (Польща), з Університетською клінікою м. Лунд (Швеція), з клінікою CWRU (Клівленд, США). Проводяться щорічні спільні науково-практичні конференції з презентацією результатів наукової роботи кафедри та обміном досвідом. Результат такої діяльності - набуття досвіду у формуванні змісту навчання з урахуванням його цільового спрямування та методології подачі інформації, досвіду практичної роботи та професійної діяльності.

Впродовж останніх 5 років викладачі нашої кафедри проходили стажування в клініках Австрії, Польщі, Швеції, Іспанії, Нідерландів. Викладачами набуті сучасні знання та навички з ендоскопії, іновативних методів в кардіології та гастроентерології. У 2015 році працівники кафедри проходять стажування в Університетській клініці АКН м. Відень по програмі Американсько-Австрійської фундації.

Висновки. За розробленими навчальними програмами та з врахуванням перспектив і потреб практичної охорони здоров'я щорічно нами готується до 500 слухачів. Висхідне та заключне тестування знань лікарів достовірно підтверджує перспективність вибраної нами тактики по спеціалізації та інтеграції в учбовому процесі.

Анонімне анкетування слухачів продемонструвало високу оцінку якості подання інформації із застосуванням сучасних технологій реалізації змісту навчання (диференціація, індивідуалізація) та практичною направленістю навчальних матеріалів.

Література:

1. Вороненко Ю.В., Мінцер О.П. Фактори реформування системи вищої післядипломної медичної освіти // Науково-методична конференція з міжнародною участю «Проблеми безперервного професійного розвитку лікарів і провізорів»: Збірник праць. — К., 2007. — С. 10-14.

2. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 24.01.2013 №48. Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО СТАЖУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТА МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВИЩУ ОСВІТУ»

І.М. Скрипник, А.В. Марченко, Г.М. Давиденко

Вищий державний навчальний заклад «Українська медична стоматологічна академія», Полтава

Вступ. Стрімкий та безперервний розвиток медичної науки вимагає від сучасного лікаря постійного підвищення кваліфікації, удосконалення певних професійних переваг («лікарської майстерності»), що триває впродовж всього професійного життя спеціаліста, починаючи з моменту отримання диплому про вищу медичну освіту. Післядипломну освіту здійснюють заклади післядипломної освіти або відповідні структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ.

3. Педагогічні і науково-педагогічні працівники підвищують кваліфікацію та проходять стажування в Україні і за кордоном.

4. Вищий навчальний заклад забезпечує підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників не рідше одного разу на п'ять років із збереженням середньої заробітної плати.

Основна частина. З метою постійної самоосвіти і фахового самовдосконалення відповідно до світового

досвіду останній проект Закону України «Про Вищу освіту» передбачає систему безперервного професійного розвитку лікарів, яка включає в себе постійне навчання, підготовку, покращення медичної діяльності шляхом самоосвіти. До форм безперервного професійного розвитку відноситься: навчання в резидентурі, клінічній ординатурі, магістратурі, аспірантурі, докторантурі; проходження курсів тематичного удосконалення та передатестаційних циклів; стажування в провідних медичних установах як в Україні, так і за її межами; проведення лекцій для медичного персоналу, виступів перед населенням; написання статей, монографій, медичних посібників, підручників; участь та виступи на науково-медичних конференціях, семінарах, конгресах, симпозиумах.

Невід'ємною складовою системи безперервного навчання є післядипломна освіта спеціалістів, яка повинна бути направлена на задоволення запитів громадян у постійному підвищенні професійного рівня до конкурентоспроможного

не тільки на внутрішньому ринку праці, але і на світовому. Післядипломну освіту здійснюють заклади післядипломної освіти або відповідні структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ [1]. Стажування та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників проводиться в Україні і за кордоном та забезпечується вищими навчальними закладами не рідше одного разу на п'ять років [1]. Метою стажування науково-педагогічних та медичних працівників вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації є: набуття досвіду здійснення медичної діяльності на високому професійному рівні, практичної спрямованості навчання; ознайомлення з досягненнями науки та освоєння новітньої техніки; засвоєння кращого вітчизняного та закордонного досвіду сфери освіти; ознайомлення з досягненнями та освоєнням інноваційних медичних і освітніх технологій; проведення наукових досліджень за тематикою спеціалізації діяльності лікаря; підготовки аналітичних і узагальнованих матеріалів для використання в науковій і медичній діяльності; виконання обов'язків на високому професійному та науково-методичному рівні. Програма стажування формується відповідно до завдань, які ставляться перед стажистом і може передбачати: розробку навчально-методичних матеріалів для використання в навчальному процесі; самостійну теоретичну підготовку; набуття знань, умінь та навичок з інноваційних технологій медичної та освітньої сфери; набуття професійних і організаторських навичок; вивчення нормативно-правових актів щодо організації навчально-виховного процесу, якщо стажування проходить у вищому навчальному закладі; вивчення технологій індивідуалізації освітньої діяльності; вивчення найновіших досягнень науки і техніки, технологій і перспектив їх розвитку; освоєння методики проведення наукових досліджень; надання науково-технічної, консультативно-дорадчої, освітньої допомоги підприємствам, організаціям, науковим установам та навчальним закладам, де здійснюється стажування.

Результати підвищення кваліфікації та проходження стажування враховуються: 1) під час проведення атестації медичних працівників; 2) під час обрання на посаду за

конкурсом чи укладення трудового договору з науково-педагогічними працівниками [1]. Контроль за проходженням стажування здійснює керівництво вищого навчального закладу. Навчально-методологічне керівництво виконання програми стажування забезпечують відповідні кафедри та відділення вищого навчального закладу. Стажування завершується підведенням підсумків і оцінюванням рівня набутих знань, умінь та навичок незалежно від того, чи є воно складовою частиною програми навчання чи самостійним видом додаткового професійного навчання як на самому підприємстві, організації, науковій установі, навчальному закладі, так і на засіданні кафедри (циклової комісії) вищого навчального закладу.

Висновки. Динамічний розвиток вищої освіти в Україні відноситься до одних з найважливіших національних пріоритетів. Тому запорукою ефективної роботи медичної галузі є безперервний процес навчання та підготовки лікарів, постійне оновлення знань і вмінь на післядипломному етапі

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту». Закон від 01.07.2014 № 1556-VII.
2. Геруш І.В. Засади безперервного навчання лікарів у Буковинському державному медичному університеті Геруш І.В., Пашковський В.М., Паліброда Н.М. // Сучасна післядипломна медична освіта: досягнення, проблеми. перспективи: матеріали навч.-наук. конф., Харків, 7-8 листопада, 2013р. / за заг. ред. О.М. Хвисюка, М.І. Хвисюка. В.Г. Марченко. – Харків: «Оберіг», 2013. – 230с.
3. Хвисюк О.М. Ефективність підготовки лікарів та заходи по забезпеченню їх безперервного професійного розвитку / Хвисюк О.М., Марченко В.Г., Бортний М.О., Жеребкін В.В. // Сучасна післядипломна медична освіта: досягнення, проблеми, перспективи: матеріали навч.-наук. конф., Харків, 7-8 листопада, 2013р. / за заг. ред. О.М. Хвисюка, М.І. Хвисюка, В.Г. Марченко. – Харків: «Оберіг», 2013. – 230с.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ВИКЛАДАЧІВ ІЗ ПИТАНЬ ТУБЕРКУЛЬОЗУ

Т.В. Сокол, П.І. Потейко

Харківська медична академія післядипломної освіти

Туберкульоз продовжує залишатися серйозною проблемою та викликом для громадського здоров'я у усьому світі. Такі фактори, як висока захворюваність на туберкульоз у багатьох країнах світу та розповсюдженість туберкульозу із множиною лікарською стійкістю, ураження цією хворобою зростаючого числа ВІЛ-інфікованих людей та значного за чисельністю контингенту в місцях позбавлення волі, підвищення мобільності населення, а також - ведення війн, безробіття, стреси, сприяли тому, що проблема туберкульозу набула масштабів надзвичайної ситуації, в тому числі - в Європейському регіоні в цілому, та, зокрема, в Україні. Це потребує розробки та впровадження ефективних заходів протидії туберкульозу як на рівні систем охорони здоров'я, так і в суспільстві загалом.

Отже, проблема подолання туберкульозу в Україні знаходиться у площині відповідальності держави перед своїми громадянами, які мають конституційне право на захист здоров'я, а також - відповідальності всієї медичної галузі, діяльність якої має бути переорієнтована на пріоритети громадського здоров'я. Тому знання з питань туберкульозу є вкрай важливими для лікарів майже всіх спеціальностей, а особливо - для викладацького складу факультетів та навчальних закладів, де здійснюється післядипломна підготовка цих спеціалістів.

Саме тому на виконання заходів з протидії туберкульозу нашої кафедри, яка є опорною в Україні за фахом «Фтизіатрія», були введені в календарний план ХМАПО щорічні двотижневі курси тематичного удосконалення з питань туберкульозу для викладів клінічних кафедр та клінічних відділів НДЦ. На цих короткотривалих курсах поряд з традиційними формами навчання (лекція, семінар та практичне заняття) ми використовуємо і інші нестандартні форми навчання, тобто - реферативні, науково-практичні конференції, семінари-дискусії із активним залученням слухачів - науково-педагогічних працівників ВМ(Ф)НЗ України. Це не тільки суттєво підвищує інтерес, стимулює пізнавальну активність слухачів, а й дозволяє перевіряти набути ними знання та вміння з питань туберкульозу, а також оцінювати певні якості кожної особистості-вистриму. самостійність, активність. Такий підхід сприяє вихованню творчої особистості слухача та надає можливість встановити повне взаєморозуміння між тим, хто навчає, і тим, хто навчається.

Наприкінці кожного циклу проводиться анонімне анкетування слухачів, яке дозволяє оцінювати якість проведення занять кожним викладачем кафедри та враховувати вказані слухачами недоліки у подальшому удосконаленні педагогічного процесу.